

Cooperativismo e Economía Social, nº 33 (2010-2011), pp. 113-118

“ANOTACIÓN Á LEI 3/2011, DE 4 DE MARZO, POLA QUE SE REGULA A SOCIEDADE COOPERATIVA EUROPEA CON DOMICILIO EN ESPAÑA”

María Luisa CABELLO LÓPEZ

I

Como é sabido, o Estatuto da Sociedade Cooperativa Europea comprende o Regulamento (CE) núm. 1435/2003 do Consello, de 22 de xullo de 2003, que regula os aspectos societarios [sobre o mesmo, *vid.* VICENT CHULIÁ, F., “A Sociedade Cooperativa Europea e a liberdade de establecemento da Cooperativa na Unión Europea”, *Cooperativismo e Economía Social*, núm. 26 (Curso 2003/2004), 2004, páxs. 61 a 68 e 86 e ss. Sobre parte do proceso de elaboración e discusión deste Regulamento, *vid.* VÁZQUEZ PENA, M. J., “Proposta modificada de Regulamento sobre o Estatuto da Sociedade Cooperativa Europea: Proposta transaccional da Presidencia española de 12 de abril de 2002”, *Cooperativismo e Economía Social*, núm. 24 (Curso 2001/2002), 2002, páxs. 145 a 151], e a Directiva 2003/72/CE do Consello, tamén de 22 de xullo de 2003, “*pola que se completa o Estatuto da Sociedade Cooperativa Europea no que respecta á implicación dos traballadores*”. Tanto o Regulamento núm. 1435/2003 coma esta Directiva están publicados no Diario Oficial da Unión Europea núm. L 207, de 18 de agosto de 2003.

A Directiva 2003/72/CE foi transposta ao noso Ordenamento xurídico mediante a Lei 31/2006, de 18 de outubro, “*sobre a implicación dos traballadores nas sociedades anónimas e cooperativas europeas*” [Boletín Oficial do Estado do 19 de outubro de 2006. Sobre a mesma, *vid.* DÍAZ DE LA ROSA, A., “A implicación dos traballadores nas Sociedades Anónimas e Cooperativas Europeas (Lei 31/2006 de 18 de outubro)”, *Cooperativismo*

e *Economía Social*, núm. 29 (Curso 2006/2007), 2007, páxs. 105 a 110]. Pola súa banda, co Regulamento (CE) núm. 1435/2003 acadouse por primeira vez unha normativa propia en materia de cooperativas no ámbito da Unión Europea, acadouse, en definitiva, un novo instrumento normativo europeo regulador do réxime xurídico das cooperativas de ámbito europeo que permite a intensificación das actividades transnacionais ás sociedades cooperativas, utilizando para elo os instrumentos que responden ás súas características especiais.

Non se pode negar, sen embargo, que inda que a aplicación dun regulamento comunitario é directa, o Regulamento (CE) núm. 1435/2003 remite en varios aspectos ao desenrolo do Estado membro en relación á súa lexislación aplicable. Compre recordar, neste senso, que o seu artigo 78 dispón que cada Estado membro debe adoptar as disposicións de execución adecuadas para garantir a aplicación efectiva do Regulamento, designando as autoridades competentes oportunas.

Neste contexto apróbase a Lei 3/2011, de 4 de marzo, “*pola que se regula a Sociedade Cooperativa Europea con domicilio en España*” (Boletín Oficial do Estado do 8 de marzo de 2011); Lei que ven a cumprir un mandato comunitario e a pechar definitivamente o bloque legal de regulación da Sociedade Cooperativa Europea con domicilio en España. Non cabe dúbida de que con esta norma propiciase a dotación eficaz dun instrumento no ámbito do dereito de sociedades que permitirá millorar a situación económica e social no conxunto da Unión Europea, reducindo obstáculos do mercado interior e potenciando o desenrolo entre rexións e Estados membros a través da fórmula xurídica cooperativa.

II

Poi ben, a Lei 3/2011 consta de catro Capítulos, cun total de vinte artigos, máis unha disposición adicional, e tres disposicións derradeiras.

No Capítulo I, integrado por cinco artigos, recóllense as “*disposicións xerais*”. O artigo 1 define a sociedade cooperativa europea domiciliada en España como aquela cúa administración central e domicilio social encóntranse dentro do territorio español. Nesta liña, imponse que a sociedade cooperativa europea fixe o seu domicilio en España cando a súa administración central se sitúe dentro do territorio español. Esta sociedade cooperativa europea domiciliada en España rexirase polo establecido no Regulamento (CE) núm. 1435/2003, polas disposicións da Lei que estamos a ver e pola Lei de Cooperativas aplicable en función do lugar onde realice principal-

mente a actividade cooperativizada nos aspectos non regulados polo citado Regulamento, así como pola xa citada Lei 31/2006.

Cando unha sociedade cooperativa europea domiciliada en España deixe de ter a súa administración central en España deberá regularizar a súa situación no prazo dun ano, ben restablecendo a súa administración central en España, ben trasladando o seu domicilio social ao Estado membro no que teña a súa administración central (artigo 2); traslado éste no que haberá de terse en conta o disposto nos artigos 4 e 5 (“*oposición ao traslado*”).

Segundo sinala o artigo 3 da Lei, a constitución e demais actos inscribibles dunha sociedade cooperativa europea que teña o seu domicilio en España inscribiranse no Rexistro Mercantil conforme ao disposto para as sociedades anónimas. Os actos e datos dunha sociedade cooperativa europea con domicilio en España deberán facerse públicos nos casos e forma previstos nas disposicións xerais aplicables ás sociedades anónimas.

Asimismo, o Rexistro Mercantil Central será o órgano competente para expedir as certificacións negativas de denominación das sociedades cooperativas europeas previa comprobación de que non existe unha sociedade cooperativa con idéntica denominación no Rexistro estatal de cooperativas e nos Rexistros autonómicos correspondentes.

O Capítulo II (“*Constitución por fusión e transformación*”), que tamén consta de cinco artigos, establece as peculiaridades específicas da lexislación cooperativa en relación cos actos de fusión que darán lugar a unha sociedade cooperativa europea, xa sexa con domicilio en España, xa sexa con domicilio en outro Estado membro: Nomeamento de experto ou expertos independentes que terán que informar sobre o proxecto de fusión (artigo 6); dereito de separación dos socios en caso de fusión (artigo 7); certificacións relativas á sociedade que se fusiona (artigo 8); e inscrición da sociedade resultante da fusión (artigo 9).

Neste segundo Capítulo alúdese tamén á transformación dunha sociedade cooperativa existente en sociedade cooperativa europea (artigo 10). Así, no caso de constitución dunha sociedade cooperativa europea mediante a transformación dunha sociedade cooperativa española, dispónse que os seus administradores redactarán un proxecto de transformación de acordo co previsto no Regulamento (CE) núm. 1435/2003, e un informe no que se explicarán e xustificarán os aspectos xurídicos e económicos da transformación e se indicarán as consecuencias que supondrá para os socios e para os traballadores a adopción da forma de sociedade cooperativa europea. O proxecto de transformación será depositado no Rexistro Mercantil e publi-

carase, no Boletín Oficial do rexistro Mercantil, conforme ao establecido no artigo 471 da Lei de Sociedades de Capital.

Unha vez otorgada a escritura pública de transformación, a cooperativa española que se transforme deberá presentala ao Rexistro de Cooperativas no que se encontre inscrita a fin de que polo mesmo se informe ao Rexistro Mercantil sobre a inexistencia de obstáculos para a transformación, procedendo o Rexistro de Sociedades Cooperativas correspondente, no seu caso, ao cerre provisional da folla rexistral. Practicada a inscrición da transformación, o Rexistro Mercantil comunicará a mesma ao Rexistro de Cooperativas correspondente onde se encontre inscrita a cooperativa domiciliada no territorio español que se teña transformado para que proceda á súa cancelación.

O Capítulo III, o máis longo da Lei con nove artigos divididos en tres seccións distintas, refírese aos “*órganos sociais*” da sociedade coopeariva europea. Despois de destacar que a administración desta sociedade se rixe polo establecido no Regulamento (CE) núm. 1435/2003, polas disposicións da Lei que estamos a analizar, pola Lei de Cooperativas aplicable en función do lugar onde realice principalmente a actividade cooperativizada, así como pola Lei 31/2006, afirmase no artigo 11 que a sociedade cooperativa europea que se domicilie en España poderá optar por un sistema de administración monista ou dual, e que o fará constar nos seus estatutos.

No caso de que se opte por un sistema monista, existirá un órgano de administración, que será o Consello Rector da cooperativa ou o órgano de goberno correspondente, según a lexislación aplicable. No caso de que se opte por un sistema de administración dual, sistema que non é o propio da lexislación española, existirá unha dirección e un Consello de control.

Neste derradeiro caso, e polo que fai á dirección, compre sinalar polo que respecta ás súas facultades o seguinte (artigo 15): a) Levará a xestión e a representación da sociedade; b) Calquer limitación ás facultades dos directores das sociedades cooperativas europeas, inda que esté inscrita no Rexistro, será ineficaz fronte a terceiros; e c) a titularidade e o ámbito do poder de representación dos directores rexiranse conforme ao disposto para os conselleiros na lexislación de cooperativas que lles sexa de aplicación.

A xestión poderá confiarse, conforme dispoñan os estatutos, a un solo director, a varios directores que actúen solidaria o conxuntamente ou a un Consello de dirección. Cando a xestión se confie conxuntamente a máis de dúas persoas, éstas constituirán o consello de dirección. Os estatutos da sociedade cooperativa, cando non determinen o número concreto, estable-

cerán o número máximo e o mínimo, así como as regras para a súa determinación.

Salvo o disposto no Regulamento (CE) núm. 1435/2003, a organización, funcionamento e réxime de adopción de acordos do Consello de dirección rexirase polo establecido nos estatutos sociais e, no seu defecto, polo previsto na lexislación de cooperativas que lles sexa de aplicación para o Consello rector das sociedades cooperativas.

Por último, aludindo á dirección, no artigo 17 se indica que a duración do nomeamento dun membro do Consello de control para cubrir unha vacante da dirección, conforme ao artigo 37.3 do Regulamento (CE) núm. 1435/2003, non será superior ao ano.

Polo que fai ao Consello de control, cabe resaltar que lle será de aplicación o previsto na lexislación de cooperativas correspondente para o funcionamento do Consello rector das sociedades cooperativas en canto non contradiga o disposto no Regulamento (CE) núm. 1435/2003. Os seus membros serán nomeados e revocados pola assemblea xeral, sen perxuízo do disposto no citado Regulamento e na Lei 31/2006 sobre implicación dos traballadores nas sociedades anónimas e nas cooperativas europeas.

A representación da sociedade fronte aos membros da dirección corresponde ao Consello de control, que, cando o estime conveniente, poderá convocar aos membros da dirección para que asistan ás súas reunións con voz pero sin voto. Finalmente, o Consello de control poderá acordar que determinadas operacións da dirección se sometan á súa autorización previa. A falta de autorización previa será inoponible aos terceiros, salvo que a sociedade cooperativa probe que o terceiro actuara en fraude o con mala fe en perxuízo da sociedade.

Non convén olvidar, para rematar as referencias ao Capítulo III, que as disposicións sobre responsabilidade previstas para os administradores de sociedades anónimas aplicaranse aos membros dos órganos de administración, de dirección y do Consello de control no ámbito das súas respectivas funcións (artigo 12).

No Capítulo IV (“*Da disolución*”), integrado polo artigo 20, dispónse que a autoridade competente para declarar a disolución nos supostos previstos no apartado 1 do artigo 73 do Regulamento (CE) núm. 1435/2003, será o Xuíz do Mercantil do domicilio social da sociedade cooperativa europea.

Na disposición adicional única se prevé a modificación do Regulamento do Rexistro Mercantil para adecualo ao contido da Lei 3/2011. Pola súa

parte, a disposición derradeira primeira determina o título competencial da norma, que é o establecido no artigo 149.1.6ª. da Constitución, que, coma é sabido, atribúe ao Estado a competencia exclusiva en materia de lexislación mercantil. A disposición derradeira segunda habilita ao Goberno para dictar as disposicións de aplicación e desenrolo necesarias. Por último, a disposición derradeira terceira prevé unha “*vacatio legis*” dun mes, prazo que se considera adecuado para a súa entrada en vigor.

III

Como acabamos de expoñer, a sociedade cooperativa europea domiciliada en España ofrécese, a través da Lei 3/2011, coma un novo instrumento normativo de integración e colaboración cooperativa ao servizo das vinculacións transfronterizas das sociedades cooperativas, de tanta importancia na nosa Comunidade Autónoma, na Comunidade Autónoma de Galicia nas súas relacións empresariais co norte de Portugal. Nun momento de crisis económica tan profunda non está de máis que recobren interese as estratexias empresariais ligadas a fenómenos de colaboración, e é precisamente nestas onde pode ter un grande protagonismo a sociedade cooperativa europea domiciliada en España.